

Minimální preventivní program

(Program primární prevence rizikového chování žáků ZŠ Myslibořice, škol. rok 2024/2025)

Program je zpracován za účelem mapování negativních jevů a na promyšlené působení na žáky s cílem minimalizovat příležitosti k požívání drog, šikaně, kyberšikaně, kouření, vandalismu, a dalšího rizikového chování dětí a mládeže. Program vychází z jednotlivých Zhodnocení MPP za jednotlivé předcházející roky, z výstupů dotazníkového šetření Mapy školy ve škol.roce 2023-2024.

Osnova:

1. Cíl
2. Okruh oblastí negativních jevů
3. Prostředky působení na žáky, zásady selektivní prevence
4. Mimoškolní aktivity žáků, jednorázové a periodické akce školy
5. Studium učitelů, výchovných poradců
6. Studijní materiály pro žáky a učitele, nástěnky
7. Základní školské dokumenty pro oblast prevence SPJ
8. Způsoby sledování efektivity programu

(1) Cílem prevence je vést důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů respektující identitu a individualitu žáka. Pomáhat rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k sobě samému. Ve škole vytvořit bezpečné a spolupracující prostředí. Důležité je zaměřit se na oblast komunikace a vztahů mezi žáky ve třídách. Vytvořit takové klima, které podporuje zdravý životní styl a klade důraz na včasnou prevenci.

(2) Okruh oblastí negativních jevů

Na základě dlouhodobého sledování našich žáků lze stanovit tyto oblasti negativních dopadů na zdravý vývoj dětí (výchozí stav): kouření, požívání alkoholu a návykových látek, šikana, závislost na počítačových hrách, chování na internetu a sociálních sítích, kyberšikana, kriminalita, krádeže, záškoláctví, xenofobie, rasismus, vandalismus, intolerance, sebepoškozování, týrání a zneužívání dětí /syndrom CAN/včetně komerčního sexuálního zneužívání a ohrožování mravní výchovy.

a/ Kouření je velmi běžný jev, přímo ve škole jsme se s kouřením setkali ojediněle /na akcích školy/, avšak v těsné blízkosti školy již častěji. V poslední době se setkáváme s napodobeninami tabákových výrobků, které si mohou žáci běžně zakoupit. Po předchozích incidentech s těmito napodobeninami jsme zahrnuli zákaz jejich užívání do škol.řádu V případě alkoholu je to podobné.

b/ Šikana patří ne ke zcela běžným jevům. V posledních letech jsme takové případy zaznamenali již v raném stadiu, řešili a nadále sledovali. Řada žáků své chování vůči spolužákům ani za šikanování nepovažuje, jde spíše o slovní provokaci nebo vzájemné pošťuchování. Občas se s ní setkáváme u dívek. Občas řešíme i začleňování nových žáků do kolektivu třídy. Na škole máme zpracovaný Program proti šikanování a Strategii předcházení šikaně a dalším jevům rizikového chování. Z dotazníkového šetření Mapy školy plyne pokračovat i nadále v nastavených opatřeních. Je třeba ale zlepšit nastavení komunikace se žáky, na jakou konkrétní osobu se obrátit v případě sdělení důvěrných informací k této problematice.

c/ V příp. patolog. hráčství nemáme relevantní informace. Ve škole umožňujeme práci na PC, zájem žáků je spíše o komunikaci na sociálních sítích.

d/ Kriminalita žáků patří k méně častým problémům naší školy. Proti krádežím bojujeme prevencí - žáci si mají možnost uzamykat své věci do skříněk, na hod. TV do dívčích a chlapeckých šaten. Zpřísnili jsme dozory i v šatně školní jídelny a instalovaly kamery do šatny v budově školy.

e/ Také vandalské počiny žáků se nám daří držet v přijatelných mezích. Ojedinele se vyskytnou žáci, kteří se dopustí drobnějších prohřešků (znečištění WC, znečištění vstupního prostoru do školy, rvačky, drobný vandalismus na autobusové zastávce...).

f/ Záškoláctví se objevuje ojedinele. Spíše jde o absence s vědomím rodičů „skryté záškoláctví“.

Na pedagogické radě jsme se tímto problémem zabývali a opatření zahrnuli do školního řádu.

V podezřelých případech jednáme s rodiči a odborem sociální péče.

Záškoláctví nepovažujeme na škole za problém, kterým by bylo potřeba se intenzivněji zabývat.

g/ Rasismus a xenofobii jsme zatím neřešili. Na škole máme ojedinelý počet dětí jiných národností, nebo se k tomuto původu nehlásí.

h/ Kyberšikana a nevhodná komunikace na sociálních sítích je v poslední době docela běžný jev, který narůstá s masivním rozvojem sociálních sítí a přibývajícím riziky internetu. Proti tomuto nešvaru preventivně informujeme žáky a organizujeme odborné programy. Po předchozích incidentech s mobily jsme zahrnuli do škol.řádu pravidla používání chytrých zařízení ve výuce i na akcích organizovaných školou. Avšak stále častěji slyšíme od rodičů o vzájemných urážkách mezi žáky na sociálních sítích, děje se mimo dobu vyučování. Z dotazníkového šetření Mapy školy plyne, že je třeba věnovat i nadále této problematice zvýšenou pozornost, avšak naše škola nepřevyšuje celorepublikový průměr.

i/ Sebepoškozování patří v poslední době k méně častým projevům. Dochází k němu zejména u dívek, které se tímto snaží odpoutat pozornost od jiných problémů (dysfunkční rodina, úzkost, zdravotní potíže....). Při osvětě se zaměřujeme spíše na vyvolávající příčiny (emoční potíže, zvládání zátěže atd. V případě zjištění se snažíme odhalit spouštěče sebepoškození a informovat rodiče.

(3) Zásady selektivní prevence:

Začít brzy – od vstupu dětí do školky, ale přiměřeně věku (co se smí, co není správné, proč je to tak a ne jinak, čím se může ubližovat jinému, stravovací návyky, nápodoba, ...

V našem případě již od mateřské školky. Na začátku škol. roku si žáci školy ve spolupráci s tř. uč. stanovují pravidla chování.

Všechny akce a působení na žáky provádět po důkladném zvážení přiměřenosti věku a sociální vyspělosti

Osobní příklad – učitele především, ale využívat i osob s vysokou přirozenou autoritou u dětí (zpěváci, sportovci aj.). Někteří se věnují pravidelnému sportování.

Minimalizace dostupnosti návykových látek: v případě kupování cigaret a alkoholu jsme celkem bezmocni.

Poučili jsme vedoucí místní prodejny, aby neporušovali zákon o prodeji těchto věcí. Sledujeme, zda se drogy nedostávají k dětem od starších kamarádů apod.

Soustavnost (je účinnější, než jedna „skvělá“ akce za rok). Promyšleně zapracovat úkoly „Programu“ do tematických plánů, pracovat s dětmi po celý rok - třídnické hodiny, soustavná práce třídního učitele, kroužky, zpracovat projekt zdravého životního stylu pro žáky, sledovat, jak pracují v místech bydliště.

Využívat v co největší míře pozitivní metody působení na žáky. Každý zákaz/příkaz vyvolává a priori protireakce. Kladný přínos má pro žáky i zapojení do projektu „Škola podporující zdraví“ a zařazení předmětu „Etická výchova“.

Důvěryhodnost a kvalifikovanost! Ne každý může být dobrým průvodcem dětí nástrahami života. My bychom jím chtěli být. Problematika „Programu“ bude zařazována na pedagog. rady, tam preventivní seznámí se školeními, která absolvovala, s literaturou aj.

Počítat s komplikacemi. - ani v tzv. „triviálních věcech“ nemusíme mít na své straně oporu v některých rodičích nebo spolužácích žáků, ne vždy se musíme setkat s porozuměním u širšího okolí. Hodně častý jev – podceňování závažností např. kouření v malých dávkách (podobně alkohol) – ze strany rodičů! Poučovat na schůzích SRPDS a rodičovských schůzkách.

Efektivní prostředky: Neefektivními prostředky jsou především negativní metody, vyhrožování sankcemi, mentorování, nekvalifikovanost a nedůvěryhodnost, nesoustavnost ... Také – být informován. Zjišťovat si stav (ankety, inf. od žáků na třídnických hodinách, pozorování o přestávkách, schránka důvěry, dotazník „Mapa školy“, školní parlament).

Spolupráce s rodiči: Téměř každému z rodičů jde o to, aby jich dítě bylo v životě šťastné a nebylo nemocné. Ne každý rodič si však uvědomuje, že pro zabezpečení tohoto musí i něco dělat. Škola by měla ukázat, kde jsou rizika a co vše může být pro dítě nebezpečné. Je třeba včas informovat rodiče, zejména pokud zaznamenané zhoršené chování žáka a opakované udělení drobných kázeňských opatření.

Místní specifika. Situace v jednotlivých místech může být různá. Na druhou stranu se však dá leccos předvídat z trendů v širším okolí.

Informace: Jsou důležité, jsou-li podány včas a také v přiměřené míře věku a rozumové a sociální vyzrálosti dítěte. Je velmi vhodné, jsou-li informace na přání žáků. Využívat zvědavost dětí. Předcházet informacím od nežádoucích osob („informování“ vrstevníci aj.). Uváživě zvát do školy i jiné osoby (policie, zdravotníci, starostu, psychology aj.)

Spolupráce s obcí, policií, institucemi: lze uvažovat o pomoci materiální, s besedami, hledat pomoc a radu, získávat informace, a naopak své poznatky sdělovat. Je dobře, když škola nebude ve svých snahách sama.

Volný čas dětí: Řadu aktivit můžeme nabídnout sami (sport, zájm.kroužky,soutěže, výlety, exkurze).

Sledování chování žáků: Každý pedagog je z velké části i psychologem, pozná, že se s dítětem něco děje, je jiné. Nepodceňuje „drobnosti“, které by laik nebral vážně (odmítání chodit do školy, izolace od spolužáků, změna chování a nálad, zhoršení prospěchu aj.). Zná cesty, kde hledat odbornější posouzení či pomoc. Může žádat odborná vyšetření, spolupráce s psychologickou poradnou.

(4) Mimoškolní aktivity, jednorázové i period. akce

Všichni pedagogové jsou si vědomi velké důležitosti aktivit, které žáci konají po vyučování. Chtěli bychom napomoci tomu, aby to byly aktivity žádané – sport, vzdělání, zábava, která neškodí.

Žákům nabízíme:

SPORT: míčové hry, fotbal, tanec,...

ZÁBAVA, ZÁJMOMOVÉ ČINNOSTI: školní časopis, zpíváníčko, zájezdy do divadel, výlety, akce družiny

NAUČNÉ ČINNOSTI: příprava na řešení olympiád, dopravní soutěž, návštěva obecní knihovny v odpoledních hod., projektové dny, třídní a oborové exkurze, nepovinné předměty, jazykové pobyty

JEDNORÁZOVÉ AKCE:

Běh naděje, Dopravní soutěže

Den dětí, Sportovní a turistické dny

Akademie pro rodiče a veřejnost

Vystoupení umělců nebo lidí spec. zaměřených (problematika zdraví, kriminalita, divadlo, první pomoc)

Olympiády (školní kola v MO, ZO), jiné soutěže (Pythagoriáda, Klokán, jazyková, recitační, pěvecká soutěž a soutěže technického zaměření)

Exkurze a výlety s programem /harmonizace tř. kolektivu/, další dle plánů tříd. učitelů

Ozdravný pobyt u moře, poznávací pobyt cizích zemí, lyžařský pobyt

Projektové dny ve škole a mimo školu – Den Země, Vánoční těšení, finanční gramotnost,

PERIODICKÉ AKCE:

Kroužky

Náboženství (pro přihlášené děti) – nepovinný předmět
Nástěnky – obměny, Den otevřených dveří, Sběr odpadových surovin

Mimoškolní aktivity žáků ve škol. roce 2023 / 2024

Organizace

ZUŠ / Třebíč, Hrotovice /

Fotbal / Lipník, Myslibořice, Radkovice /

Hasiči / Myslibořice, Lipník, Radkovice /

1

(5) Studium učitelů, výchovného poradce

Tabulka pro doplňování během škol. roku: (přednášky, semináře)

Jméno	Akce – zaměření	Datum	Pozn.
L. Brabencová	Schůze výchovných poradců – volba povolání, ÚP Třebíč	Říjen 2024	
L. Brabencová	Schůzka metodiků prevence	Listopad 2024	

(6) Studijní materiály pro žáky, učitele i rodiče (na škole)

Bolest šikanování, M. Kolář, 2001 Moderní vyučování, G. Petty, Portál, 1996 Globální výchova, Selby a kol., Grada, 1994 Jak budovat dobrý vztah, Karnsová, Portál, 1995 Rozhodni se pro život bez drog, Holstein, SZU, 1996 Jak předcházet probl. s návyk. látkami, Nešpor, 96 Alkohol a drogy a vaše děti, Nešpor, Besip, 1997 Problémy s návyk. látkami, Nešpor, Sportprag, 1998 Drogová závislost, Presl, 1994 Zásady efektivní primár. prevence, Nešpor, 1999 Program podpory zdraví Časopis Prevence a Třídní učitel / měsíčník / Svět očima dětí 1. a 2. díl, Min. vnitra, Praha	Petro, co je trip? Schindlerová, Pragma, 1997 Fit in 2001 +, Nešpor a kol., Sportprag, 1996 Jak přestat brát drogy, Nešpor a kol., Pomoc! Já se z té rodiny zblázním, Lambová, Albatros, 98 Trestní odpovědnost dětí a mladistvých, Praha 2006, 1. a 2. díl Nabídka programů organizace Střed
--	--

(7) Zákl. škol. dokumenty pro oblast prevence SPJ:

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MSMT-21149/2016) a Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28). Tento dokument byl doplněn o přílohu č.7 – kyberšikana a další formy kybernetické agrese, přílohu č. 10 – vandalismus, a přílohu č. 11 záškoláctví ze dne 20. 12. 2017

ČSN 73 44 00 Prevence kriminality - řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení s účinností dne 1. září 2016. <http://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-standard-k-ochrane-jednoho-z-mekkych-cilu.aspx>

Metod.pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, MŠMT č. j.: 10 194 / 2002 – 14, / pokyn byl vydán podle zákona 29/1984 Sb. je stále platný/

Metod. pokyn k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a škol.zařízeních zřizovaných MŠMT, č. j. 37 014/2005 (Věstník MŠMT sešit 2/2006)

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vyuziti-pravnich-opatreni-pri-reseni-problemoveho-chovani>

Spolupráce škol a předškol. zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech páchané, MŠMT č. j.: 25 884/2003-24, Věstník 11/2003

Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, č. j.: 11 691/2004-24

Zákon č.94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve škol. zařízeních a o preventivně výchovné péči ve škol. zařízeních a o změně dalších zákonů

Zákon č. 561 / 2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 359/1999Sb. O sociálně-právní ochraně dětí, §6, 7, 8, 10, ods. 4, 12, 32, 52, 53, 59 d, e, i, h, novelizace 2006

Doporučení MŠMT k realizaci sexuální výchovy v ZŠ, duben 2010

Kde hledat pomoc?

Nadace Naše dítě

www.nasedite.cz

Společenství proti šikaně

www.sikana.org

Dětské krizové centrum

<http://www.ditekrize.cz/>

<http://www.capld.cz/linky-duvery-cr>

adresář linek důvěry v celé ČR

www.odrogach.cz - zaměřeno na primární prevenci užívání návykových látek pro rodiče i děti

Kontakty a spolupráce

Krajský školní koordinátor preventivních aktivit

KÚ Vysočina, Žižkova 57, 587 83 Jihlava, tel.: 564 602 111, 564 602 222

Městský úřad Třebíč, Oddělení sociálně-právní ochrany dětí, 568 805 249

Městská policie Třebíč, manažerka prevence kriminality, tel: 568 838 387

Občanské sdružení STŘED: Klub mládeže Hájek, Mládežnická 229, Třebíč, 568 843 732

sdruzeni@stred.info

www.mvcr.cz/soutez, www.mz.cr-programpodpory

(8) Způsoby sledování efektivity programu

Konzultace TU a preventisty, /zodp. Bá/

Vyhodnocování připomínek a přání – schránka důvěry /průběžně/ /zodp. ŘŠ/

Informace žáků školního parlamentu, / zodp. Ko, Po /

Rodičovské schůzky + konzultační hodiny /všichni vyučující/

Třídnické hodiny /1x v měsíci./

Hodiny etické výchovy 1. i 2. stupeň

Dodatek k Programu proti šikanování

č.j. ZŠ a MŠM 64/2018

Vzhledem k aktualizaci Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních ze dne 2. 1. 2018 přílohy č. 7 - kyberšikana a další formy kybernetické agrese vydáváme Dodatek k Programu proti šikanování.

Aktualizovaná příloha je zveřejněna na webových stránkách: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny> a je doplněna o tyto body:

Rozdíly mezi šikanou a kyberšikanou

Strategie řešení kyberšikany

Dokumenty vztahující se ke kyberšikaně

Zpracovala: Lenka Brabencová, 2. 9. 2024